

Raadvragen

Aan	:	Leden van de gemeenteraad
Van	:	Het college
Datum	:	19 september 2012
Onderwerp	:	aanpak nieuwe bezuinigingsronde

Aanleiding

Bij de perspectiefnota 2012-2016 is aangegeven, dat om de noodzakelijke bezuinigingen in te kunnen vullen met de raad in overleg getreden zal worden hoe het proces van de bezuiniging zal worden vormgegeven. De raad heeft bij de behandeling van de perspectiefnota 2012 - 2016 aangegeven snel met de invulling van de bezuinigingen aan de slag te willen.

De gevolgen van het Lenteakkoord vallen voor de gemeenten mee. In het Lenteakkoord wordt niet aangegeven hoeveel en op welke wijze na 2013 bezuinigd zal worden. Om aan de EU-richtlijnen te voldoen zal het nieuwe kabinet aanvullende bezuinigingen op langere termijn (t/m 2017) gaan invullen. E.e.a. zal impact hebben op het gemeentefonds maar ook het doordecentraliseren van taken (meer taken met minder middelen) kan veel invloed hebben op ons lokale huishoudboekje.

Geschiedenis

3 jaar geleden hebben we m.b.v. scenarioplanning in eerste instantie als MT vier verschillende scenario's uitgewerkt met bijbehorende bezuinigingen. Dit waren:

1. Steenbergen verzilvert.
2. Steenbergen beheert
3. Steenbergen ontwikkelt
4. Steenbergen verzorgt

Gezien de korte termijn waarbinnen het e.e.a. moest gebeuren was onze werkwijze uniek, de Steenbergse snelkookpan methode. Per scenario is toen m.b.v. de kerntakendiscussielijst (groeneboekje) de bezuiniging bepaald. Vervolgens is deze informatie in februari 2010 aan de raad aangeboden. Na de verkiezingen van maart 2010 heeft de coalitie een bezuinigingspakket van bijna € 3 milj. vastgesteld. Dit bezuinigingspakket is overgenomen in het raadsprogramma en wordt bij alle P&C-documenten sinds de begroting 2011 gevolgd.

Vervolg aanpak

Bij een nieuwe bezuinigingsronde zullen moeilijke keuzes gemaakt moeten worden welke veel impact kunnen hebben op de samenleving. Welke uitgangspunten gaat de gemeente hierbij hanteren en welke keuzes worden hierbij gemaakt? Uiteindelijk is het de gemeenteraad die hierin de keuzes maakt. Het is dan ook logisch dat de gemeenteraad bepaalt op welke wijze het bezuinigingsvraagstuk wordt aangepakt. Na de bijeenkomst van het auditcommittee op 24 september as willen we met de raad van gedachten wisselen over de aanpak van de bezuinigingen. In deze bijeenkomst komen de volgende onderwerpen aan bod:

- Ervaringen van de vorige bezuinigingsronde.
- De hoogte van het te bezuinigen bedrag
- Het tempo waarin de bezuinigingen gerealiseerd moeten worden
- De wijze waarop we de nieuwe bezuinigingsronde willen aan aanpakken.

In de raadsvergadering van oktober of bij de behandeling van de programmabegroting 2013 zal de formele besluitvorming van deze onderwerpen plaatsvinden.

Afhankelijk van de methode die uw raad kiest om te bezuinigen zal het bezuinigingspakket ergens tussen eind 2012 en het eerste kwartaal 2014 kunnen worden vastgesteld.

Hieronder worden een aantal opties uitgewerkt.

De hoogte en het tempo van het te bezuinigen bedrag

De hoogte van het te bezuinigen bedrag wordt door met name 2 componenten bepaald, te weten het meerjarenperspectief uit de programmabegroting 2013 en de bezuinigingen door het nieuwe kabinet. Hieronder wordt op beide componenten ingegaan.

Meerjarenperspectief 2013 - 2016

De programmabegroting 2013 kent het volgende meerjarenperspectief:

	2013	2014	2015	2016
Lasten	46.503.000	43.894.000	42.776.000	42.851.000
Baten	46.512.000	43.553.000	42.034.000	42.141.000
Saldo	+ 9.000	- 341.000	- 742.000	- 710.000

Hierbij zijn 2 zaken van belang:

- In de jaren 2014 en volgende jaren zijn de nog te realiseren bezuinigingen (€ 917.000,-) opgenomen.
- Het vorige kabinet had aangegeven dat bij de decentralisatie-operaties voor de AWBZ en jeugdzorg op de over te hevelen budgetten een efficiencykorting van 5% zou worden toegepast. Om deze financiële gevolgen op te kunnen vangen hebben wij op de algemene uitkering vanaf 2014 een korting van € 400.000,- toegepast.

De bezuinigingen door het nieuwe kabinet

Welk bedrag het nieuwe kabinet gaat bezuinigen en hoe zij deze bezuinigingen wil realiseren is nog niet bekend. Wij hopen dat bij de mei-circulaire 2013 hierover duidelijkheid is. Dat er op dat moment een coalitie-akkoord uitgewerkt in een bestuursakkoord.

Het CPB heeft aangegeven dat wanneer het kabinet het EMU-saldo in 2017 feitelijk op nul wil brengen, bovenop de bezuinigingen uit het Lenteakkoord nog € 28 miljard bezuinigd moet worden.

In de verkiezingsprogramma's van de 2 grootste partijen (VVD en PvdA) wordt uitgegaan van een lagere bezuiniging. De VVD bezuinigt € 22¼ miljard, waarbij het EMU-saldo in 2017 op -1,1% uitkomt. De PvdA bezuinigt € 15¼ miljard waarbij het EMU-saldo in 2017 uitkomt op -1,5%. Andere partijen zoals CDA en D'66 hebben een bezuiniging in hun verkiezingsprogramma staan wat in de buurt ligt van het bedrag dat ook de PvdA heeft opgenomen.

Een bezuiniging van € 18 miljard achten wij reëel.

Voor het gemeentefonds kennen wij de systematiek van "trap op, trap af" met de rijksuitgaven. Dit geldt echter niet voor alle rijksuitgaven. Zo vallen onder andere de uitgaven voor de zorg hier niet onder.

Bezuinigingen op de zorg hebben dus ook geen effect op de hoogte van het gemeentefonds. Bij het regeerakkoord VVD/CDA uit 2010 was de verlaging van het gemeentefonds 7,2% van het te bezuinigen bedrag. Het aandeel van de gemeente Steenbergen in het totale gemeentefonds bedraagt 0,108%.

Wanneer het volgende kabinet € 18 miljard gaat bezuinigen leidt dat tot een korting van € 1,4 milj op de algemene uitkering voor de gemeente Steenbergen.

Het CPB verwacht voor de periode 2013-2017 een gemiddelde economische groei van 1½% per jaar. Door de economische groei neemt ook de omvang van het gemeentefonds toe, waardoor het te bezuinigen bedrag wordt gedempt.

Het te bezuinigen bedrag

Rekeninghoudend met ons meerjarenperspectief (tekort van € 700.000,- in 2016) en een korting van € 1,4 milj op de algemene uitkering (uiteindelijk in 2017) en een economische groei voor de jaren 2013 - 2017 van gemiddeld 1½% per jaar denken wij dat een bezuiniging van € 1,5 milj in 2017 een reëel en verantwoord bezuiningspakket is.

Opties aanpak nieuwe bezuinigingsronde

1. Opstellen van lijst van niet verplichte uitgaven en inkomsten

Ambtelijk zal een overzicht worden opgesteld m.b.t. de niet wettelijke taken of wettelijke taken welke op dit moment uitgebreider uitgevoerd worden dan strikt noodzakelijk is. Dit zijn dan de mogelijke bezuinigingsposten. Duidelijk zal moeten zijn welke implicaties de bezuinigingen geven. Deze lijst wordt aan de gemeenteraad aangeboden en de gemeenteraad maakt in een openbare vergadering een keuze hoe het te bezuinigen bedrag wordt ingevuld. Eventueel kan het college hierop een voorzet geven.

Voordeel:

- We kunnen snel handelen..
- Geen tijdrovend traject, snelle werkwijze. Afronding van het proces kan voor eind 2012.

Nadeel:- Geen strategische afwegingen

- Geen samenhangende bezuinigingspakketten (waar willen we van zijn)
- Gebrek aan betrokkenheid burgers, (burgerparticipatie)
- Risico groot dat bij uitvoering bezuiniging geen draagvlak aanwezig is.
- Gezien de doorlooptijd is het niet mogelijk om een vorm van burgerparticipatie in het traject op te nemen.

Kosten: laag, kan met huidige ambtelijke capaciteit.

2. Actualisatie van de scenario's uit de kerntakenkeuzelijst

Een herhaling van de methode die eerder is toegepast. Er wordt gewerkt met dezelfde scenario's als die in de kerntakenkeuzelijst van 2010 aan de raad zijn aangeboden, te weten:

Steenbergen verzilvert, Steenbergen beheert, Steenbergen ontwikkelt en Steenbergen verzorgt.

Bij de scenario's komen ambtelijke bezuinigingspakketten. Deze bezuinigingspakketten zijn afgestemd op de bijbehorende scenario's en verschillen van elkaar. Met een werkgroep/commissie vanuit de raad worden deze scenario's met bezuinigingspakketten toegelicht en besproken. Dit kan in een openbare of besloten bijeenkomst plaatsvinden.

De verschillende scenario's worden door de raad beoordeeld en de raad maakt in een openbare raadsvergadering uiteindelijk een keuze voor een scenario en een bijpassend bezuinigingspakket.

Voordeel:

- Ambtelijk kunnen de verschillende scenario's met bijbehorende bezuinigings pakketten worden voorbereid.
- relatief weinig tijdsbeslag voor de raad -
- korte doorlooptijd van ongeveer 3 maanden (afroning januari 2013).

Nadeel:

- Weinig politieke betrokkenheid, MT komt met voorstel waar raad niet bij betrokken is, leidt dit tot een gedragen aanpak?
- Strategische keuze voor de toekomst is de verantwoordelijkheid van de raad. Gaat de toekomstige raad zich ook conformeren aan de uitkomsten?
- Wat vinden we belangrijk, Wat vindt de raad belangrijk, wat vinden de burgers belangrijk. (deze groepen zijn niet betrokken in het voortraject)
- Gezien de doorlooptijd is het niet mogelijk om een vorm van burgerparticipatie in het traject op te nemen.

Kosten: laag, kan met huidige ambtelijke capaciteit.

3. Bezuinigen m.b.v. Scenario-planning

Los van de bezuinigingsproblematiek zullen we als gemeente moeten bepalen hoe onze gemeente er in de toekomst uitziet. Welke ontwikkelingen komen op ons af en wat heeft dat voor gevolgen voor onze gemeente.

Een werkgroep/commissie vanuit de raad bepaalt op basis van de toekomstige ontwikkelingen 4 scenario's waarheen Steenbergen zich kan gaan ontwikkelen. Afhankelijk van de uitkomsten van de verschillende scenario's worden 2 of meer scenario's verder uitgewerkt. Ambtelijk wordt van de scenario's een sfeerbeeld opgesteld. Dit wordt teruggekoppeld aan de raad. Daarna wordt ambtelijk een bezuinigingspakket voor de scenario's samengesteld. Ook dit wordt teruggekoppeld aan de raad. De bijeenkomsten van de werkgroepcommissie van de raad kunnen zowel besloten als openbaar zijn. Daarna kiest de raad in een openbare vergadering één scenario en stelt daarbij een bezuinigingspakket samen.

Burgerparticipatie kan gedurende het traject plaatsvinden in de vorm van o.a. een enquête onder de bevolking en/of het maatschappelijk middenveld raadplegen.

Voordeel:

- de raad samen met het ambtelijk apparaat betrokken bij het gehele proces.
- de raad kiest een meest waarschijnlijk toekomstscenario.
- Bezuinigingsmaatregelen worden wel overwogen genomen en afgestemd op het toekomstscenario.
- Burgerparticipatie is mogelijk.

Nadeel:

- Langere doorlooptijd: 6 maanden. Afronding 2° kwartaal 2013.
- Externe begeleiding op beperkte schaal nodig (uitleg scenario-planning)

Kosten:

- Externe begeleiding € 10.000,- en eventueel een bedrag voor het organiseren van de burgerparticipatie (bijv. enquêteren).

Deze methode kost meer ambtelijke inzet dan de opties 1 en 2, maar kan naar verwachting binnen de reguliere ambtelijke capaciteit worden uitgevoerd.

4. Opstellen toekomstvisie en daarop bezuinigingen afstemmen

Een visie geeft het beeld van de verwachting die men heeft over de toekomst. Het gaat hier om een gezamenlijk toekomstbeeld, dat expliciet beschreven is. Hierbij wordt het maatschappelijk middenveld en de bevolking betrokken. In de visie worden verwachtingen gegeven van de voor de gemeente relevante toekomstige ontwikkelingen. Vragen die hierbij naar voren komen zijn:

1. Hoe ziet omgeving / werkveld er voor de gemeente in de toekomst uit.
2. Welke plaats nemen we in, welke rollen willen we spelen.
3. Hoe bereiken we deze plaats?

Nadat de toekomstvisie door de gemeenteraad is vastgesteld kan ambtelijk een voorstel voor een bezuinigingspakket afgestemd op de toekomstvisie worden gedaan. Ook dit bezuinigingspakket kan met het maatschappelijk middenveld en de bevolking worden afgestemd.

Voordeel:

- Stip op de horizon is duidelijk, we weten waar we van (willen) zijn.
- Beleid en strategie kan hierop worden afgestemd.
- Interactief proces - proces voor meerdere jaren hanteerbaar (2015 - 2030)
- Bezuinigingsmaatregelen worden weloverwogen gemaakt.
- Goede basis voor gemeentelijk beleid
- brede burgerparticipatie.

Nadeel:

- Tijdrovend, lange doorlooptijd. Afronding toekomstvisie eind 2013 en vaststellen van het bezuinigingspakket 1° kwartaal 2014.
- Hoge kosten
- Externe begeleiding noodzakelijk en ook groot beslag op de ambtelijke capaciteit.

Kosten: - hoog (minimaal € 100.000,-)

Ervan uitgaande dat de toekomstvisie in 2013 wordt opgesteld, verwachten wij dat er meer ambtelijke capaciteit wordt gevraagd bij de tot standkoming van de toekomstvisie dan er beschikbaar is. Dit betekent, dat er aanvullend nog een bedrag voor inhuur beschikbaar moet worden gesteld.

Advies

Wij zijn van mening dat bij het vaststellen van de bezuinigingen uw raad zich een beeld moet vormen over hoe onze gemeente er in de toekomst uit moet zien. De meest optimale methode om dit te bepalen is wellicht optie 4 *opstellen toekomstvisie en daarop bezuinigingen afstemmen*. Echter gezien de doorlooptijd van deze aanpak en de kosten adviseren wij u niet om voor deze aanpak te kiezen. Onze voorkeur gaat uit naar optie 3 *bezuinigen m.b.v. scenarioplanning*. Bij deze aanpak vormt u zich ook een beeld van hoe onze gemeente er in de toekomst uit zou moeten zien. De doorlooptijd en de kosten van deze aanpak zijn echter beperkt. Dat bij deze aanpak ook ruimte is voor burgerparticipatie vinden wij een belangrijk voordeel. De aangegeven kosten van deze aanpak, € 10.000,- voor externe begeleiding, kan uit de reguliere budgetten worden gedekt. De kosten van burgerparticipatie zijn afhankelijk van de vorm van burgerparticipatie die u kiest. Bij de verdere uitwerking zullen wij aangeven hoe de eventuele kosten voor burgerparticipatie gedekt kunnen worden.

Gewenst resultaat van de raadsbijeenkomst op 24 september 2012

Voor de voortgang van het bezuinigingstraject is het gewenst dat uw raad zich op 24 september as uitsprekt over het te bezuinigen bedrag en op welke wijze zij de nieuwe bezuinigingsronde wil gaan aanpakken. De formele besluitvorming kan dan op een later tijdstip plaatsvinden.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Steenbergen,
de secretaris, de burgemeester,

mr. J.M.W.H. Leloux

drs. S.C.C.M. Bolten